

Tema om bolig:

Hvem bestemmer, hvordan mit hus skal indrettes
mig eller min sagsbehandler?

De svære boligsager

- fleksibilitet i sagsbehandlingen
eller tilfældighed og inkonsekvens?

Om Jobplaner

Tegneserie:

Paragiraffen og Mona

DUKH mener:

Een indgang
med mange døre

»DUKHsen« er et nyhedsbrev som udgives af Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet fire gange årligt.

Formålet med nyhedsbrevet er at belyse og skabe debat om en række centrale problemstillinger, når det gælder sagsbehandling på handicapområdet. Nyhedsbrevet henvender sig til borgere og sagsbehandlere med interesse i sagsbehandling og retssikkerhed på handicapområdet.

Ambitionen er, at »Dukhsen« kan medvirke til at skabe debat om nogle af de aspekter af sagsbehandlingen, som giver anledning til problemer samt at give gode råd og anviser handlemuligheder og derigennem rummer nytteværdi for læseren.

Hvis du har spørgsmål eller kommentarer, er du meget velkommen til at kontakte informationsmedarbejder Thomas Christensen, thomas.christensen@dukh.dk

DUKH
Banegårdspladsen 2, 2. sal
6000 Kolding
Tlf. 7630 1930

Redaktion og kontaktperson
Informationsmedarbejder Thomas Christensen
thomas.christensen@dukh.dk
Dr. tlf.: 76 31 15 24

Indhold

DUKH mener:..... side 3

Tema om bolig

- Hvem bestemmer, hvordan mit hus skal indrettes:
-mig eller min sagsbehandler?..... side 5
- De svære boligsager
fleksibilitet i sagsbehandlingen eller tilfældighed og inkonsekvens?..... side 6

Paragiraffen og Mona..... side 10

DUKH i tal..... side 11

Om jobplaner..... side 13

DUKH mener:

- Een indgang med mange døre

Af centerleder Alice Brun

En indgang er et af de principper, som bliver fremhævet i kommunalreformen. Fremover er borgeren ikke i tvivl om, hvor han eller hun skal gå hen med sit problem, for det er kommunen og kommunen alene, der bærer myndighedsansvaret for næsten alle borgerrettede opgaver. Slut med borgere, der agerer kastebold mellem forvaltninger, slut med borgere, der farer forvildet rundt i det kommunale system og ikke kan finde vej. Princippet er rigtigt. Men spørgsmålet er, om det er nok. For hvad nytter det, at der kun er en indgang, hvis indgangen har mange døre.

»Vi har én indgang med mange døre.« Sådan hørte jeg forleden en sygehuschef beskrive den amtslige sygehusstruktur med henvisning til, at det også bliver den kommunale virkelighed.

Jeg forstår godt, at han var lidt beskæmmet, sygehuschefen. Baggrunden for kommentaren var historien om en medarbejder, der havde henvist en patient i nød til at ringe 112, fordi patienten var kommet til at gå ind af den forkerte dør. Der er ikke meget fidus ved at have én indgang, hvis medarbejderne mener, der er flere, og at kun én er den rigtige.

»En indgang« er et af de principper, som bliver fremhævet i kommunalreformen. Fremover er borgeren ikke i tvivl om, hvor han eller hun skal gå hen med sit problem, for det er kommunen og kommunen alene, der bærer myndighedsansvaret for næsten alle borgerrettede opgaver.

Det er en god ting at vide, hvor man skal gå hen. Og det er en fordel, at den, man møder i døren, ved, at denne ene indgang er indgangen til alt i kommunen. Ikke noget med at fare forvildet rundt på egen hånd. Her bliver man taget ved hånden, når bare man er nået frem til indgangen.

Lidt indviklet kan det nu være for medarbej-

derne, når borgerens indgang til kommunen ikke bare befinder sig på det fysiske eller det digitale rådhus, men også i borgerens hjem, i daginstitutionen, i dagcentret eller i skolen. Man skal næsten kunne multitasking (heldigt at de fleste kommunalt ansatte er kvinder!) for at have styr på alt det, man selv kan være indgang til.

Hvem er for eksempelvis kommunens indgang til en boligændringssag? Når Sigurd på fire år stadigvæk ikke kan støtte på benene og stadigvæk ikke er renlig, hvor er det så lige, familien finder indgangen til hjælp?

Dør 1)

Familien ringer til rådhuset og fortæller, at de har problemer med boligen, fordi den ikke er handicapegnet. De bliver stillet om til boligansøgningen, der sender dem et skema, de skal udfylde og returnere. Så kommer familien på venteliste til en anden bolig.

En indgang: Boligansøgningen spørger nærmere ind til problemet, da de hører ordet handicapegnet. Medarbejderen fortæller familien, at de skal kontakte sagsbehandleren i socialforvaltningen for at høre om muligheden for at få hjælp til boligændringer.

Dør 2)

Moderen afleverer Sigurd i daginstitutionen og ømmer sig lidt, da hun skal skifte hans

fodtøj. Medarbejderne på Sigurds daginstitution kender alt til dårlige rygge. De viser moderen institutionens hæve-sænke-puslebord og giver hende nogle fif om, hvordan hun skal løfte og skifte Sigurd. Moderen spørger til prisen på puslebordet. »Gisp«, så kan hun godt opgive den tanke, og i øvrigt er der slet ikke plads til det på badeværelset derhjemme. *En indgang: Børnehaven kender i overskrifter mulighederne for støtte til familier med handicappede børn. Pædagogen fortæller familien, at de skal kontakte sagsbehandleren i socialforvaltningen for at høre om muligheden for at få hjælp til boligændringer.*

Dør 3)

Familien henvender sig hos sagsbehandleren for at få rådgivning. Blandt mange emner nævner de badeværelsets dårlige indretning. Sagsbehandleren har ikke beskæftiget sig med boligsager, så hun beder familien om at henvende sig i hjælpemiddelafdelingen. Hjælpemiddelafdelingen sender familien tilbage til familieafdelingen igen, for den har ikke kompetence til selv at iværksætte boligændringer. Familien er meget velkomne igen, når sagsbehandleren har visiteret sagen. I mellemtiden er sagsbehandleren blevet langtidssyg på grund af stress.

En indgang: Sagsbehandleren er usikker på reglerne, så hun søger råd hos sine
fortættets på side fire

kolleger og gruppeleder om proceduren i boligændringssager. Hun får sat sagen rigtigt i gang.

Dør 4)

I dag er det faderen, der afleverer Sigurd i daginstitutionen. I garderoben støder han tilfældigvis på en af kommunens terapeuter, som er der for at aflevere en gangstol. Han kommer til at tænke på henvendelsen til hjælpemiddelafdelingen og bliver p...sur. Terapeuten får et fur, selvom hun jo ikke kan gøre for det. Det er ikke første gang, hun møder en frustreret forælder, så hun lader ham rase ud og tager så en snak med ham om, hvad familiens problem er. Hun lytter tålmodigt, spørger ind til problemet og fortæller om mulige løsninger. Da faderen forlader børnehaven, er han sikker på, at terapeuten tager fat i sagen, og at kommunen endelig gør noget ved familiens ansøgning. Terapeuten er glad for, at hun fik informeret faderen om mulighederne. Så har familien et

godt grundlag for at drøfte, hvad de vil gøre ved det.

En indgang: Terapeuten gør det tydeligt for faderen, at hun kun har orienteret om mulighederne, og at han skal henvende sig til sagsbehandleren i socialforvaltningen med en egentlig ansøgning, hvis familien vil søge om hjælp til boligændringer.

Dør 5)

Familien henvender sig hos den nye sagsbehandler for at få rådgivning om kompensation for merudgifter. Sagsbehandleren er opmærksom på, at drengen efterhånden er både stor og tung, og at han bruger flere hjælpemidler. Hun spørger til, hvordan familien generelt klarer dagligdagen i hjemmet. Hun finder ud af, at boligens indretning giver anledning til en hel del bøvl, og at moderen er begyndt at få problemer med ryggen, så hun har mange sygedage. Hun rådgiver forældrene om deres muligheder for at få hjælp til en ændring af boligen, hvad de er meget

interesseret i. Det har de da faktisk gået og efterlyst længe, uden at der er sket noget. Hun forklarer dem sagsgangen, tager kontakt til hjælpemiddelafdelingen og sætter sagen i gang. Hun involverer de relevante kolleger i kommunen, og følger op på sagen, til den er afsluttet. Sigurd kan nu med sine hjælpemidler komme rundt i huset ved egen hjælp, og badeværelset er indrettet, så forældrene kan vaske og klæde Sigurd af og på uden at få ondt i ryggen. – Og næsten nul sygedage!

Temaet for dette nyhedsbrev er boliger. Du kan få mere at vide om de problemstillinger og udfordringer, som kender tegner sager om boligskitte eller boligændringer, og du kan få gode råd og vejledning til sagsbehandling på boligområdet. Men det er ikke kun en boligsag, der kan have mange døre.

Hvor mange indgange er der i din kommune? Hvem er døre, og hvor fører de hen?

Brug vores erfaringer

- få undervisning om sagsbehandling på handicapområdet

DUKH gennemfører for tiden projekt »Råd til Dialog og Sagsbehandling«. I projektet tilbyder vi at komme ud til de danske kommuner og fortælle om nogle af de erfaringer, vi har gjort os, når det drejer sig om borgernes opfattelse af sagsbehandlingen.

For tiden tilbyder vi undervisning på følgende områder:

- merudgiftsydelse til børnefamilier,
- tabt arbejdsfortjeneste til børnefamilier,
- fokus på de svære samarbejdssager – "når sagen går i hårdknude",
- og gode råd om sagsbehandling.

Mere information?

Du kan læse mere på www.dukh.dk, hvor du også kan se eksempler på forløb, vi har gennemført i forskellige kommuner. Herudover kan du kontakte informationsmedarbejder Thomas Christensen, e-mail thomas.christensen@dukh.dk, tlf.: 76 31 15 24.

Send os et læserbrev

- Har vores nyhedsbrev fået dig til at tænke, reagere, mene eller skifte mening om noget? Eller har du kommentarer til den måde, vi laver nyhedsbrevet på?

Så lad os det vide. Send en e-mail til redaktøren af nyhedsbrevet - vi tager imod godt og skidt i samme ånd, som det er sendt! Send dit indlæg i elektronisk form (e-mail eller word) til

Thomas Christensen
thomas.christensen@dukh.dk

Hvem bestemmer, hvordan mit hus skal indrettes: - mig eller min sagsbehandler?

Af jurist Line Ehrenreich og informationsmedarbejder Thomas Christensen

Hvert år modtager vi i DUKH mange henvendelser fra både borgere og sagsbehandlere, som er i tvivl om reglerne om boligændringer. Tvivlen opstår i sager, hvor borgeren ønsker en anden løsning, end den kommunen foreslår. Som i tilfældet med Katrine på 29, der ønskede en dyrere løsning og selv ville betale forskellen. Vores svar er hver gang det samme: Vi ved det ikke...

Modelfoto

Katrine Hamann Petersen er gift med Peter, og sammen har de Emil på 4 år og datteren Amalie, som er et år gammel. Katrine sidder i dag i kørestol, fordi hun for et halv år siden er blevet kørt ned af en lastbil. Katrine er en frisk pige, hun er ikke sådan at slå ud. Men det er klart, at ulykken på alle måder har vendt op og ned på hendes liv.

Boligbøvl

Det første problem, der melder sig, er parrets eksisterende bolig. Katrine og Peter bor i et et-plans parcelhus, men specielt badeværelset giver anledning til problemer. Det er ikke stort nok, og Katrine har svært ved at få adgang til det.

Parret beslutter sig derfor for at udvide badeværelset og dermed også huset. Og familien søger i den forbindelse kommunen om hjælp.

Et stort og lækkert badeværelse

Den vil kommunen gerne give – man er bare ikke enig i familiens udkast, som man mener er for vidtgående. Familien ønsker nogle specielle fliser importeret fra Italien samt et stort badekar i mahogni. Katrine og Peter tilbyder så selv at betale forskellen mellem kommunens forslag og deres egne ønsker. Men kommunen kommer i tvivl, om det nu også er lovligt, og kontakter DUKH.

Mi Casa es mi Casa

I DUKH offentliggør vi ikke personfølsomme oplysninger, så sagen om Katrine er fiktiv. Men vi har en del henvendelser med et tilsvarende indhold. Kommunen er i tvivl om, hvorvidt den må bevilge den sum penge, som kommunens løsning ville have kostet, hvorefter borgeren så selv betaler resten. Der er tale om et følsomt emne, fordi det drejer sig om ændringer i folks private hjem. Det betyder meget for den enkelte, at man kan leve med den valgte løsning. Ingen bryder sig om at få sit hjem indrettet af andre.

Vi ved det ikke

DUKHs svar på disse henvendelser er det lidet opmuntrende: vi ved det ikke. Situationen er ikke beskrevet i lovgivningen. Der er heller ikke praksis på området. Ankestyrelsen har ganske vist behandlet to sager, der kommer tæt på, men som ikke direkte behandler problemstillingen.

Selvbestemmelse

Derfor vil vi gerne pege på behovet for debat og afklaring. Boligområdet er særligt på den måde, at det griber ind i privat- og intimsfæren. For alle mennesker er det væsentligt, at man selv bestemmer indenfor hjemmets fire vægge, og tillige hvordan disse vægge indrettes.

Der er derfor også tale om et område, hvor følelserne let kommer i spil. Det drejer sig ikke blot om en faglig vurdering i forhold til et handicap. Det handler også om, at der kan være stor forskel på, hvad kommune og borger vurderer er hensigtsmæssigt. Derfor er det vigtigt for den enkelte, at han eller hun bliver hørt og har indflydelse på afgørelsen. Og derfor virker det – også for kommunerne – naturligt, at borgeren selv kan betale sig til en anden og dyrere løsning, så længe den kan forsvares fagligt.

Kommunens dilemma

Men hermed er opgaven ikke løst. Kommunen sidder tilbage med et dilemma. Man vil gerne træffe en rigtig afgørelse, men man er bange for at trække en – set ud fra borgerens synsvinkel - uhensigtsmæssig og ufleksibel løsning ned over hovedet på den enkelte.

DUKH vil gerne pege på behovet for afklaring på dette område. Af vores henvendelser fra borgere og myndigheder kan vi se, at der findes et problem, samt at der er stor tvivl på området.

Tvivl har borgere som Katrine ikke. De vil gerne have den hjælp, de kan få, men de vil stadig selv bestemme, hvor skabet skal stå...

De svære boligsager

- fleksibilitet i sagsbehandlingen eller tilfældighed og inkonsekvens?

Af konsulent Dorte Kjærsgaard og informationsmedarbejder Thomas Christensen

Boligsager handler om de ting, som står os meget nær: hjemmet, samværet med vores familie og muligheden for at kunne fungere og trives. Derfor er det ofte behov for fleksibilitet og luft i den enkelte løsning. Lovgivningen giver på sin vis mulighed for det, da den ikke er særlig præcis. Og derfor er boligsager rige på skøn fra sagsbehandlerens side og indeholder individuelle, faglige vurderinger. Og det kan godt give en del usikkerhed for borgerne, der står tilbage med den oplevelse, at sagsbehandleren stort set selv bestemmer, hvad den enkelte har ret til. Men selvom det måske kan se sådan ud, er det er dog ingenlunde tilfældet.

I denne artikel vil vi søge at belyse nogle af de områder, der ofte giver anledning til problemer. Vi har i DUKH mange henvendelser, der tager udgangspunkt i boligområdet. Vi har valgt et par af dem ud, og med udgangspunkt i eksemplerne vil vi forsøge at give både borger og sagsbehandler indsigt i nogle væsentlige problemstillinger på et komplekst område. Og endelig vil vi give en række gode råd og anbefalinger til, hvordan problemerne kan undgås.

Eksempel et:

Når man vælger den forkerte dør

Familien Jensen fra Jensebøbing har et handicappet barn uden gangfunktion. Familien bor i en etagebolig uden elevator, og deres badeværelse er meget lille set i forhold til barnets manglende mobilitet.

For et par år siden har familien henvendt sig til kommunen for at få hjælp til at søge om en handicappet bolig. I receptionen bliver de henvist til den sociale boliganvisning, som

opfordrer familien til at kigge i boligannoncer! Det gør de så – men uden held.

Efterhånden spidser situationen til: både far og mor har båret meget på barnet og fået alvorlige gener af det. For moderens vedkommende i en grad, så hun hverken kan eller må bære mere.

Familien henvender sig til DUKH med ønske om at blive oplyst om deres rettigheder i forhold til at få støtte til en anden bolig.

DUKH giver den rådgivning, at familien evt. kan være berettiget til at få hjælp efter Servicelovens § 102, stk. 2, der fastslår, at en familie kan få hjælp til at anskaffe en anden bolig, hvis den eksisterende bolig ikke kan gøres egnet. Forudsætningen er naturligvis, at familiens handicappede barn er omfattet af personkredsen for Servicelovens § 102.

Med andre ord skal familien have hjælp til anskaffelse af en anden bolig (støtte til køb

af ejerbolig), såfremt kommunen ikke inden for en rimelig tid kan anviser en egnet bolig. Der kan ligeledes blive tale om, at familien skal have dækket de merudgifter, en flytning indebærer, samt dækning af de merudgifter, familien sættes i (eks. forøget husleje, øget el/varme osv.).

Hvad er rimelig tid?

Det springende punkt her er naturligvis vendingen "rimelig". Hvad er rimelig tid? Det kan desværre ikke konkret angives, men man kan finde lidt hjælp i en afgørelse fra Ankestyrelsen (C-56-03 se næste side).

Her udtaler Ankestyrelsen, at kommunen skal lægge vægt på sandsynligheden for at finde en egnet bolig inden for kortere tid. Det vil altså sige, at en kommune skal forholde sig meget konkret til, hvorvidt det er muligt at anviser en egnet bolig inden for rimelig tid, og hvor akut behovet er.

§ 102, stk. 2

I de ganske særlige tilfælde, hvor hjælp efter stk. 1 ikke er tilstrækkelig til at gøre boligen egnet som opholdssted, kan kommunen yde hjælp til dækning af udgifter til anskaffelse af anden bolig til personer med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Det er en betingelse, at der ikke kan anvises anden bolig, som dækker den pågældendes behov.

Personkredsen for servicelovens § 102

Kommunen yder hjælp til indretning af bolig til personer med varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, når indretning er nødvendig for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for den pågældende.

Sagens problemer

Problemet i denne sag var, at borgeren var blevet henvist til en forkert dør. Sagen havde i den sociale boligvisning og ikke der, hvor den skulle, i handicapafdelingen under Pleje og Omsorg. Derfor fik kommunen ikke undersøgt, om den eksisterende bolig kunne gøres egnet, og hvis det ikke kunne lade sig gøre, hvordan kommunen så var forpligtet til at hjælpe familien til en anden bolig. I denne sag burde familien også have været rådgivet om, at hjælpen evt. begrænses, når barnet fylder 18 år.

Det er også vigtigt at være opmærksom på, at:

- kommunen – såfremt borgeren opfylder betingelserne for at få hjælp til at anskaffe sig en handicapegnet bolig, ikke kan forpligte borgeren til at finde en anden, egnet bolig helt på egen hånd.
- sagen ikke alene skal behandles efter reglerne om social boligvisning, men også efter Servicelovens § 102 om boligskifte.
- kommunen kan være forpligtet til at hjælpe med at anskaffe en ejerbolig, såfremt kommunen ikke indenfor rimelig tid kan anvise en egnet lejebolig.

Eksempel to:

God vilje uden hjemmel i lovgivningen

En anden henvendelse beskriver, at også god vilje fra myndighedernes side kan give vanskeligheder, hvis hjemlen mangler i lovgivningen.

I familien Nielsen fra Nielskøbing kommer den ene forælder ud for en ulykke og bliver kørestolsbruger. Familiens nuværende bolig kan ikke gøres kørestolsegnet, så derfor tilbydes familien en anden lejlighed. Desværre er den væsentligt dyrere - så meget, at det vil være billigere med et hus.

Familien ønsker derfor at købe hus. Kommu-

nen udtrykker sympati for dette og oplyser, at kommunen muligvis kan betale huslejen i overgangsperioden mellem køb af hus og salg af nuværende bolig. Kommunen og familien aftaler, at huskøbet skal sættes i gang, men nu bliver kommunen usikker på dens beføjelser for så vidt angår betaling af huslejen.

Kommunen bliver uklar i mælet, og familien savner et klart svar fra kommunen, om der kan gives hjælp eller ej.

Familien henvender sig til DUKH for at få rede på, hvad kommunen kan og skal i denne sammenhæng.

Sagens problemer

DUKH kan oplyse, at det er en betingelse for at få dækket sine udgifter ved anskaffelsen af en anden bolig, at kommunen ikke kan anvise en anden egnet bolig (SEL § 102, stk. 2).

I sagen her kunne kommunen anvise en egnet lejebolig, om end den var relativ dyr.

Den kommunale velvilje havde ikke hjemmel i loven, hvilket er et grundlæggende forvaltningsretligt princip, der skal være opfyldt, og derfor kunne familien risikere at komme i klemme.

Kommunen havde ikke givet en korrekt vejledning og burde have oplyst familien om, at det ikke var muligt at yde økonomisk hjælp i forbindelse med familiens huskøb, om end det fremstod som den mest hensigtsmæssige løsning. Så det er vigtigt, at myndighederne kender grænserne for egne kompetencer, så borgeren ikke vejledes forkert.

Familien burde ligeledes være rådgivet om, at de kunne være berettiget til at få dækket merudgifterne til eks. husleje, hvis de tog imod tilbudet om den anviste lejebolig.

Eksempel 3:

Vigtigheden af faglige skøn

Det tredje eksempel demonstrerer, at det kan være vanskeligt for borgeren at gennemskue den komplekse og indsnævrede praksis, som lovgivning, rammer for skøn og bestemmelsesernes anvendelsesområde indebærer.

Sigtet med de brede skønsmæssige bestemmelser er, at der kan tages hensyn til det enkelte individs særlige forhold. Vurderingen er, at der er behov for lidt spillerum, da boligområdet jo ganske afgørende griber ind i den enkeltes hverdag.

Problemet er imidlertid, at der samtidig kan opstå tvivl hos borgeren, hvis det ikke tydeligt fremgår, hvilke oplysninger de faglige skøn bygger på.

En henvendelse som denne kan illustrere vigtigheden af tydelig faglighed udmøntet i vurderinger og begrundelser:

Hanne Hansen fra Hanskøbing kontakter DUKH med henblik på at drøfte en igangværende boligændringssag. Familien har et handicappet barn og har af den grund fået bevilget en boligændring. Det konkrete byggeri er dog endnu ikke sat i gang.

Borgeren beskriver, at hun tidligere har haft et glimrende samarbejde med den kommunale sagsbehandler, men at samarbejdet er blevet vanskeligt, efter at sagen er overgået til en anden sagsbehandler.

I løbet af samtalen med DUKH's konsulent, som spørger ind til en række forhold omkring oplysningsgrundlaget i sagen, går det op for borgeren, hvad der bl.a. vanskeliggør samarbejdet med den nye sagsbehandler.

fortsættes næste side

Ankestyrelsens afgørelse (C-56-03)

Ankestyrelsen fandt, at kommunen inden for rimelig tid skulle udnytte sin anvisningsret til en anden bolig. Ankestyrelsen fandt, at kommunens undersøgelse og behandling af dette forhold var et led i sagsbehandlingen forud for at kommunen traf en egentlig afgørelse om, hvorvidt en person havde ret til hjælp til anskaffelse af en ejerbolig.

Ved vurderingen af hvad der kan anses for rimelig tid, skulle kommunen lægge vægt på sandsynligheden for at kommunen kunne finde en egnet bolig inden for kortere tid. Kommunen burde således undersøge, om der aktuelt var ledige boliger til rådighed, som kommunen kunne anvise til, eller om der med stor sandsynlighed inden for kort tid kunne forventes at blive en bolig ledig, som kunne anvendes til formålet.

Endvidere burde kommunen lægge vægt på hvor akut personens behov var for at få en anden bolig.

...

Ankestyrelsen fandt det på baggrund af oplysningerne om sagsbehandlingens forløb kritisabelt, at kommunen ved sin afgørelse ... ikke nærmere konkret havde begrundet hvilke hensyn, der var lagt vægt på i forbindelse med, at kommunen ikke aktuelt kunne bevilge støtte til køb af bolig. Ankestyrelsen fandt således at kommunens afgørelse ikke opfyldte forvaltningslovens krav til begrundelse, jf. lovens § 24, stk. 1, og 2 ...

Den tidligere sagsbehandler var meget tydelig i sin faglighed. Det var familiens oplevelse, at vurderinger blev foretaget på baggrund af konkrete, faglige analyser. I drøftelserne med den nye sagsbehandler oplever familien derimod at ende i en subjektiv diskussion om rimelighed/urimelighed i forhold til ansøgningen, og familien oplever, at sagsbehandleren bruger argumenter, som familien opfatter som irrationelle.

Sagens problem

Der synes at være to problemer i denne sag. For det første mangler en del af vurderingsgrundlaget. Der er ikke foretaget en egentlig helhedsvurdering, der mangler en del elementer. Men det overvejende problem er, at sagsbehandleren ikke i tilstrækkelig grad får kommunikeret sin faglige vurdering ud til borgeren. Borgeren oplever at være udsat for tilfældigheder, at det er sagsbehandleren, der bestemmer og ikke lovgivningen.

Det er væsentligt, at den faglige vurdering er meget tydelig. Som borger har man lovkrav på medvirken, dvs. det arbejde der går forud for en afgørelse i en social sag.

Denne medvirken strækker sig naturligvis ikke til medindflydelse på selve udfaldet af afgørelsen, men det har f.eks. betydning, at sagsbehandleren fremlægger faglige vurderinger i samarbejdet med borgeren, og at myndighederne konkret forholder sig til borgerens anbringender. Hermed er borgeren klar over, at hans eller hendes synspunkter har været taget i betragtning, og borgeren kender myndighedernes begrundelse for afgørelsen.

Falder afgørelsen ikke ud til borgerens for-

ventning, kan den være lettere at acceptere, når de faglige vurderinger tydeligt fremgår af afgørelsen.

Disse spørgsmål rejses også af borgerne, uden at DUKH kan give konkrete svar, idet der er tale om et fagligt skøn:

- Kan en familie ved et boligskifte være tilgodeset/kompenseret med et hus på 120 m², når de tidligere boede på 200 m²?
- Kan den nuværende bolig gøres egnet til personen med et handicap eller er det nødvendigt at pege på boligskifte?
- Kan en person med et handicap være kompenseret med en anvist lejebolig langt væk fra det oprindelige område, pågældende boede i?
- Skal kommunen ikke ved boligændringer se på, at vi i vores bolig selv har valgt materialer, der har højere kvalitet end gennemsnitligt?

DUKH's anbefaling er, at borgeren anmoder myndighederne om at lægge de faglige vurderinger frem – så har borgeren også mulighed for at pege på, hvor han/hun ikke anser, at myndighederne vurderer fagligt rigtigt og evt. anmode ankeinstanser om at se på disse forhold.

Har du spørgsmål?

Ovenfor er angivet en række eksempler på de problemer, der kan opstå på boligområdet. Forneden kan du få en række gode råd og anbefalinger, hvad end du er borger med interesse i sagsbehandlingen eller sagsbehandler.

Hvis du ønsker rådgivning om, hvorvidt fokus på retssikkerhed kan have betydning i din konkrete sag, er du velkommen til at rette henvendelse direkte til DUKH.

DUKHs råd til borgerne, når det gælder boligsager

Sager om boligændring eller evt. boligskifte

DUKH vil gerne give den rådgivning, at du her beder kommunen om skriftligt at give en redegørelse for:

- hvorvidt kommunen anser, at man opfylder betingelserne om hjælp til boligændring eller skifte?
- hvorvidt det er muligt at anvise en bolig indenfor rimelig tid samt en vurdering af, hvor akut behovet er?
- Og hvis du oplever at vente urimeligt længe: at bede kommunen vurdere, hvorvidt du er berettiget til støtte til køb af ejerbolig?

Generelt er det en god idé i boligsager, hvis du:

- redegør skriftligt for, hvorfor du søger om den pågældende boligændring/-skifte.
- prøver at beskrive, hvordan du forestiller dig, at boligændringen/-skiftet kan tilgodeses et behov.
- anmoder om at de faglige vurderinger lægges åbent frem (hvilke aktivitets- og funktionsanalyser er der eks. foretaget i sagen?).
- anmoder myndighederne om at oplyse på baggrund af hvilke oplysninger, de vurderer, som de gør.

DUKHs råd til sagsbehandleren

Sagsforløbet.

Når det gælder overvejelser om boligskifte, kan man med fordel vurdere sagen efter følgende mønster:

- Vurder om den eksisterende bolig kan gøres egnet som handicapbolig Jf. Servicelovens § 102, stk. 1 – hvis stk. 1 er mulig, udelukkes hjælp efter stk. 2.
- Vurder om det er hensigtsmæssigt og økonomisk forsvarligt - Jf. praksis og Vejledningens punkt 126.
- Vurder om der i stedet skal anvises en lejebolig - Jf. Servicelovens § 102, stk. 2, 1. punktum hvis det er muligt at anvise en egnet lejebolig, udelukkes hjælp efter stk. 2, 1. punktum.
- Vurder om der skal ydes hjælp til ejerbolig - Jf. Servicelovens § 102, stk. 2, 1. punktum.

Med hensyn til forløbet i en boligsag, så kan det undertiden som sagsbehandler være fristende at springe direkte fra problem til problemløsning (kompensation) eller afslag. Men analysen kan ikke springes over, idet vurderingen (begrundelsen) for en bevilling eller et afslag bl.a. skal hvile på de faglige vurderinger, analysen frembringer. Derfor kan man med fordel anvende følgende arbejdsgang:

- fra problemløsning (aktivitetsproblem).
- via analyse (på baggrund af faglig viden udføre aktivitets- og funktionsanalyser, identificere komponenter i aktivitetsudøvelse og i omgivelser samt udpege styrker og begrænsninger osv.).
- til vurdering (indstilling til bevilling eller afslag) og afgørelse (definition af problemløsning).
- og til evt. implementering og evaluering.

Dermed skulle det gerne stå tydeligt frem, hvilke oplysninger, der er lagt vægt på ved afgørelsen, og hvordan de faglige vurderinger indgår. Den tavse viden sprogliggøres dermed, og borgerens mulighed for at blive medinddraget øges.

Generelle råd

Generelt vil DUKH give følgende råd og anbefalinger, når det gælder boligsager:

- Brug tid på at forklare borgeren sagsgangen i en boligsag.
- Kend og meld jeres sagsbehandlingstider ud.
- Når borgeren efterspørger en ydelse, der ligger 'udenfor rammerne' af bestemmelserne - altså hvor dit skøn bliver meget afgørende for sagen – så udarbejd en standard for god praksis i jeres kommune.
- Opsøg netværk på tværs af kommunegrænser – kend hinandens praksis og spørg en kollega til råds, hvis du ikke er sikker på, hvordan du skal forholde dig.
- Når der ingen 'facitliste' er i bestemmelser og vejledning, og du og borger er uenige om behov, så prøv at afklar jeres forventninger til hinanden.
- Tydeliggør dine faglige vurderinger, så du kan give borgeren en begrundelse. Det er ikke tilstrækkeligt at henvise til et kommunalt serviceniveau, da der skal foretages et konkret, individuelt skøn i forhold til den enkelte borger.
- Tænk på at borgeren har følelserne med, mens du kan tillade dig at være objektiv – det giver et skævt forhold mellem jer, som du kan påtage dig ansvaret for at forsøge at udligne.
- Tag referat af møder/byggemøder, specielt når der indgås økonomiske aftaler. Det skal være muligt at se, hvor kommunen har forpligtet sig, og hvor borgeren har gjort det samme. Vær sikker på, at du får aktivt samtykke fra borgeren om det, du forstår, I har aftalt – altså, referater godkendes i fællesskab.
- Afgørelseskompetence – tag ansvaret på dig. Stå ved, at du foretager et skøn, som er dit ansvar. Forklar i afgørelsen, hvad dit skøn er, begrund det og giv borgeren mulighed for at påklage afgørelsen – forklar dem også klagemyndighedernes rolle og disses begrænsninger.
- Meld lovens begrænsninger ud. Det kan være vigtigt at få præciseret overfor borgeren, hvor det ikke handler om dit skøn, men om hjemmel i lovgivning, praksis udstukket af Ankestyrelsen eller intention med lovgivningen.

Relevante udgivelser/pjecer:

- 'Få borgerens medvirken i sagsbehandlingen til at lykkes!', Socialministeriet www.sm.dk/retssikkerhed.
- 'Sådan forløber din sag', Socialministeriet – www.social.dk.
- 'Hvis du vil klage', Socialministeriet – www.social.dk.
- 'At skrive en afgørelse', Ankestyrelsen, www.dsa.dk.
- Ankestyrelsens afgørelser - www.dsa.dk.
- 'Faldgruber ved klager – du kan undgå at falde !!' af jurist Birgitte Gulbrandsen, DUKH, fra Nyt fra Ankestyrelsen, nr. 4 – december 2005.

Brug vores erfaringer

- få hjælp til at få has på de svære boligsager

DUKH gennemfører for tiden projekt »Råd til Dialog og Sagsbehandling«. I projektet tilbyder vi at komme ud til de danske kommuner og fortælle om nogle af de erfaringer, vi har gjort os, når det drejer sig om borgernes opfattelse af sagsbehandlingen.

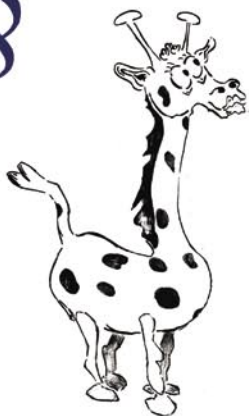
Du kan også få undervisning, når det gælder sager på boligområdet, og du kan få sparring, når det gælder enkeltsager.

Mere information?

Du kan læse mere på www.dukh.dk, hvor du også se eksempler på forløb, vi har gennemført i forskellige kommuner. Herudover kan du kontakte informationsmedarbejder Thomas Christensen, e-mail thomas.christensen@dukh.dk, tlf.: 76 31 15 24.

Paragiraffen og Mona

“Boligforlig”

Hej med dig Mona
Ja vi skulle jo finde en egnet
bolig til dig her i dag

Men det er klart,
man kan kun få den hjælp,
som man er berettiget til

Vi skal jo også tage
hensyn til intentionerne i
paragraf dit, stk, dat

Men det skal jo også
være en løsning, du kan
leve med!

Så derfor vil jeg foreslå:

Hvem har også sagt, at det er
nødvendigt at forstå alle
mellemregningerne.

Tekst og idé: ThC - tegninger Ditte K.

DUKH i tal:

- Henvendelser i tredje kvartal 2005

DUKH har i perioden juli – september 2005 i alt 493 henvendelser fra borgere, pårørende, kontaktpersoner, organisationer og myndigheder. Henvendelserne fordeler sig således:

Henvender	Antal	Procent
Borger	181	36,7
Kontaktperson	13	2,6
Myndighed	66	13,4
Organisation	10	2,0
Pårørende	223	45,2
I alt	493	99,9

Kontaktperson kan være både praktiserende læger, ansatte på institution og andre i netværket. Pårørende omfatter eksempelvis forældre, ægtefæller, søskende m.v.

Geografisk spredning

Den geografiske fordeling viser, at antallet af henvendelser er størst fra Århus, Københavns, - og Fyns Amts områder. Der er kun få henvendelser fra Bornholms Regionskommunes og Frederiksberg Kommunes områder.

Amt	Antal	Procent
Bornholms Regionskommune	4	0,8
Frederiksberg Kommune	3	0,6
Frederiksborg Amt	31	6,3
Fyns Amt	41	8,3
Københavns Amt	46	9,3
Københavns Kommune	29	5,9
Nordjyllands Amt	35	7,1
Ribe Amt	36	7,3
Ringkøbing Amt	26	5,3
Roskilde Amt	25	5,1
Storstrøms Amt	24	4,9
Sønderjyllands Amt	26	5,3
Vejle Amt	35	7,1
Vestsjællands Amt	31	6,3
Viborg Amt	17	3,4
Århus Amt	57	11,6
Amt uoplyst	27	5,5
I alt	493	100,1

Henvendelse fordelt på handicap

DUKH har i perioden juli – september 2005 oprettet i alt 48 nye rådgivningssager. Sagsoprettelsen sker først efter indhentelse af skriftligt samtykke fra borgeren.

I samme periode er der blevet afsluttet 43 sager i DUKH's regi.

I det følgende beskrives de 48 nye sager nærmere.

I dette afsnit fordeles de 414 afsluttede rådgivninger og de 43 afsluttede rådgivningssager på handicapkategorier. Fordelingen er således:

	Rådgivning (afsluttede)	Rådgivnings- sager (afsluttede)	Samlet
Autisme	16	1	17
Cancer	1		1
Cerebral parese	24	1	25
ADHD/Damp	16	4	20
Diabetes	5		5
Dissemineret sclerose	8	2	10
Døvblindhed			0
Døvhed	2	1	3
Epilepsi	7		7
Fibromyalgi	3		3
Gigt	9	2	11
Hjernesygdom/skade	33	3	36
Hjertesygdom	2	1	3
Hørenedsættelse	9		9
Lungesygdom	1		1
Mave/tarmsygdom	1		1
Muskelsvind	11	1	12
Nyresygdom			0
Ordblindhed	10		10
Parkinson	1		1
Polio	4		4
Psoriasis	1		1
Ryglidelse	9	2	11
Rygmarvsskadet	13	2	15
Sindslidelse	14	1	15
Sjældne diagnoser	17	3	20
Stammen			0
Strubeløs			0
Synsnedsettelse	7		7
Udiagnostiseret funktionsnedsettelse	8	1	9
Udviklingshæmning	24	4	28
Whiplash (piskesmæld)	9		9
Anden	74	14	88
Uoplyst	75		75
I alt	414	43	457

Om jobplaner

- hvem, hvornår og hvorfor?

Af konsulent Hans Hønborg

I vores rådgivning i DUKH støder vi ofte på spørgsmål om jobplaner. Vi kan se, at der er en vis usikkerhed om reglerne for jobplaner, og at jobplaner ikke altid får den opmærksomhed, som de bør og skal have i beskæftigelsesindsatsen. I denne artikel vil vi gennemgå de vigtigste regler for jobplaner og præsentere nogle forhold, som man skal være særligt opmærksom på vedrørende jobplaner.

Hvad er en jobplan?

Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats (LAB), der trådte i kraft 01.07.2003, indførte jobplan som et nyt redskab for skriftlige planer i beskæftigelsesindsatsen.

Jobplanen er en beskrivelse af borgerens beskæftigelsesmål og beskæftigelsesmuligheder og for de aktiviteter og tilbud, der kan støtte borgeren i at nå disse mål.

Jobplanen er også en vurdering af borgerens ønsker og muligheder set i forhold til arbejdsmarkedets behov.

Endeligt skal jobplanen være med til at fastlægge rammerne for samarbejdet mellem borger og myndighed.

Formålet med at lave jobplaner er at forbedre borgerens muligheder for varig beskæftigelse samt at præcisere formålet med de erhvervsrettede tilbud, som borgeren får fra kommunen eller Arbejdsformidlingen (AF).

Jobplaner har blandt andet erstattet skriftlige planer for dagpengemodtagere og kontant-hjælpsmodtagere samt erhvervsplaner for revalidender.

Reglerne om jobplaner findes i:

- Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats §§ 27-31
- Bekendtgørelse om en Aktiv Beskæftigelsesindsats §§ 62-69

Hvem skal have en jobplan?

Reglerne om jobplaner omfatter:

- Ledige der modtager arbejdsløshedsdagpenge
- Personer der modtager kontanthjælp eller starthjælp
- Personer der er berettigede til revalidering

Hvis man tilhører én af disse grupper, har man ret til at få udarbejdet en jobplan.

Hvem skal ikke have en jobplan?

Man skal bemærke, at der ikke skal laves en jobplan for:

- Personer, der modtager sygedagpenge – heller ikke når der gives tilbud om arbejdsprøvning mv. til en sygedagpengemodtager. Sygedagpengemodtagere skal derimod have en opfølgningsplan efter reglerne i Sygedagpengelovens kapitel 10a om visitation og opfølgning i sygedagpengesager.
- Personer, der er visiteret til fleksjob og modtager ledighedsydelse
- Førtidspensionister, der er tilbudt skånejob (job med løntilskud til førtidspensionister).
- Udlændinge, der er omfattet af Integrationsloven.

Hvem laver en jobplan?

Det er Arbejdsformidlingen (AF), der skal lave en jobplan for ledige dagpengemodtagere. Kommunen skal udarbejde jobplaner for kontant-hjælpsmodtagere og revalidender.

Gennem de seneste år er "andre aktører" – private firmaer, foreninger, organisationer mm der har forudsætninger herfor – blevet inddraget mere i beskæftigelsesindsatsen. Kommunen/ AF kan overlade opgaven med at lave jobplaner til andre aktører. Kommunen / AF skal dog påse, at opgaven løses i overensstemmelse med lovgivningen og må ikke overlade sin myndighedskompetence til andre aktører.

Det sidste betyder, at andre aktører ikke må træffe afgørelser, der har konsekvenser for borgerens rettigheder eller pligter – for eksempel træffe beslutninger om sanktioner, hvis borgeren ikke følger planen.

Hvornår skal der laves en jobplan?

Modtagere af arbejdsløshedsdagpenge, kontant-hjælpsmodtagere og revalidender har ret til at få udarbejdet en jobplan, hvis de fremsætter ønske om det.

Hvis man tilhører én af de grupper, der er omfattet af reglerne for jobplan, skal Kommunen henholdsvis Arbejdsformidlingen lave en jobplan forud for, at der gives tilbud efter Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats.

Fra 01.07.2003 er reglerne om tilbud i beskæftigelsesindsatsen samlet i Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats.

fortsættes næste side

Der kan gives tilbud om:

- vejledning og opkvalificering (uddannelse, kurser, projekter mm)
- virksomhedspraktik
- ansættelse med løntilskud

Det er altså et retskrav, at der foreligger en jobplan, når der gives tilbud efter Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats til ledige dagpengemodtagere, kontanthjælpsmodtagere og revalidender. Der kan dog gives tilbud om vejlednings- og afklaringsforløb af op til 2 ugers varighed, uden at der foreligger en jobplan.

Reglerne for, hvornår kontanthjælpsmodtagere og modtagere af arbejdsløshedsdagpenge skal have tilbud efter Lov om Aktiv Beskæftigelsesindsats findes i lovens kapitel 16 og 17.

Hvad skal jobplanen indeholde?

Jobplanen skal tage udgangspunkt i borgerens beskæftigelsesmål og forudsætninger samt i arbejdsmarkedets behov. Planen skal med andre ord beskrive borgerens beskæftigelsesønsker og borgerens arbejdsmæssige ressourcer og kompetencer og sætte disse i forhold til arbejdsmarkedets behov for arbejdskraft.

Jobplanen skal indeholde følgende elementer:

- 1) En beskrivelse af borgerens beskæftigelsesmål (angivelse af fag, arbejdsområder mv.) samt planer for tilbud. Med planer for tilbud menes oplysninger om de tilbud om praktik, løntilskudsjob, kurser, uddannelse mm, som man skønner kan støtte borgeren i at nå sine mål
- 2) Oplysninger om aftalte tilbud. Hermed menes, at jobplanen skal beskrive de tilbud, som borgeren og kommunen / AF har aftalt, at borgeren skal have.
- 3) Oplysninger om, hvem der har ansvaret for tilmelding / afmelding til tilbud. Hvis der eksempelvis skal foretages tilmelding til en uddannelse, skal det angives, hvem der har ansvaret for tilmeldingen.
- 4) Oplysninger om tidspunktet for, hvornår et aftalt tilbud skal påbegyndes
- 5) Oplysninger om ansvaret for opfølgning på jobplanen og dens tilbud samt dato for opfølgning. Det skal fremgå, om det er kommunen / AF eller anden aktør, der har ansvar for opfølgningen. Ansvar for opfølgningen kan ikke påhvile borgeren.

Jobplanen er som udgangspunkt en aftale mellem borger og myndighed. Dette betyder blandt andet, at den skal laves i samarbejde

mellem kommune / AF og borger, og at begge parter som udgangspunkt skal være enige om indholdet.

Hvis man som ledig dagpenge- eller kontanthjælpsmodtager skal have et aktiveringstilbud, kan kommunen / AF dog pålægge en at indgå i en jobplan og fastsætte tilbud ud fra konkrete behov på arbejdsmarkedet, uanset hvilke beskæftigelsesmål man måtte have.

Specielt for revalidender

Revalidering kan bestå af:

- forrevalidering og
- målrettet (eller fastlagt) revalidering.

Forrevalidering er den fase, hvor borgerens beskæftigelsesmål og beskæftigelsesmuligheder skal afklares og fastlægges. Dette kan for eksempel ske gennem virksomhedspraktik (arbejdsprøvning), kurser og skolegang.

Målrettet eller fastlagt revalidering betegner den fase, hvor man ved hjælp af uddannelse, optræning på en arbejdsplads mv. arbejder hen imod et bestemt erhverv eller arbejdsområde.

Under forrevalidering bevarer man sin hidtidige indtægt – det kan for eksempel være kontanthjælp.

Under målrettet revalidering bevilges man som hovedregel revalideringsydelse eller ansættelse med løntilskud.

Der skal foreligge en jobplan både under forrevalidering og under målrettet revalidering.

Men der stilles særlige krav til jobplaner under den målrettede revalidering – som betingelse for at kunne modtage revalideringsydelse eller løntilskud. I disse situationer skal jobplanen fortsat indeholde de elementer, der er nævnt ovenfor.

Herudover skal jobplanen indeholde:

- beskrivelse af borgerens mulighed for at blive optaget på en uddannelse og for endelig erhvervmæssig placering
- hvis planen indeholder en virksomhedspraktik eller en periode med løntilskudsansættelse i en virksomhed, skal jobplanen også angive, hvordan virksomheden deltager i forløbet samt kommunens bistand til virksomheden

Meningen hermed er, at jobplanen skal forholde sig til, om planen for revalidering er realistisk og kan føre til, at borgeren kommer i arbejde. Hvis revalideringen helt eller delvist foregår i en virksomhed, skal jobplanen som nævnt også beskrive, hvorledes samarbejdet

med virksomheden nærmere skal forme sig

Hvornår skal jobplanen revideres?

Jobplanen kan revideres, hvis borgeren ønsker det.

Jobplanen skal revideres, hvis:

- dette er begrundet i borgerens situation
- hvis der er sket væsentlige ændringer på arbejdsmarkedet, der begrunder en revision – f. eks hvis ledighedssituationen på et arbejdsområde ændrer sig meget.
- hvis der fremsættes tilbud efter LAB, og dette tilbud ikke indgår i den foreliggende plan

Er der særlige procedurekrav?

Jobplanen skal som nævnt laves i samarbejde mellem borgeren og kommunen / AF. Der skal afholdes en samtale mellem borgeren og kommunen / AF senest samtidigt med planens udarbejdelse.

Jobplanen skal underskrives af borgeren samt af kommunen/ AF.

Borgeren skal have en kopi af den til enhver tid gældende plan.

Ved flytning

Hvis en ledig dagpengemodtager flytter til en anden AF - region, skal AF sammen med pågældende afgøre, om planen skal revideres. Et aftalt tilbud bevares så vidt muligt.

Hvis en kontanthjælpsmodtager flytter til en anden kommune, skal den nye opholdskommune afgøre, om pågældende bevarer retten til et aftalt tilbud.

Hvis en revalidend flytter til en anden kommune, bevarer personen retten til et aftalt tilbud – jf. dog de almindelige regler for revision af jobplanen.

De gode Råd:

Vær opmærksom på:

At en jobplan er udtryk for en afgørelse, som borgeren kan klage over. Der er med andre ord klageadgang over kommunens og AFs afgørelser vedrørende jobplanen og dens indhold. Dette er vigtigt for eksempel i de situationer, hvor der ikke kan opnås enighed mellem borgeren og myndigheden om de tilbud, der skal indgå i jobplanen. Både AF og kommunen har pligt til at give klagevejledning, hvis afgørelsen om jobplan ikke fuldt ud giver borgeren medhold. Kommunens afgørelser om jobplan til kontanthjælpsmodtagere og revalidender kan påklages til Det sociale Nævn. Man skal være
fortsættes på næste side

opmærksom på, at en klage til Det sociale Nævn ikke har opsættende virkning – altså afgørelsen suspenderes ikke, mens klagesagen behandles.

- At det ofte vil være en god idé som borger at bede om en jobplan tidligt i forløbet – altså også før der skal gives et tilbud, og kommunen / AF dermed har pligt til at lave en jobplan. Jobplanen er et vigtigt redskab i dialogen mellem borger og myndighed. Jobplanen kan bidrage til at styre samarbejdet og tydeliggøre både enighed og uenighed mellem borger og myndighed. Den omstændighed - at en jobplan skal angive både beskæftigelsesmålene og planer for de tilbud, der aftales for at nå disse mål - kan være er

med til at målrette og kvalificere beskæftigelsesindsatsen overfor den enkelte borger. Derfor er det vigtigt, at man er omhyggelig i arbejdet med at lave en jobplan – for eksempel ved at lave delmål, hvis det er nødvendigt og ved at diskutere mulige barrierer for at nå de mål, som jobplanen formulerer.

- At det er vigtigt, at jobplanen løbende revideres efter behov, jf. reglerne om revision af jobplaner. I DUKH oplever vi af og til, at jobplaner ikke er blevet revideret i takt med udviklingen i borgerens sag. En jobplan, der ikke er revideret, er selvsagt ikke meget værd.
- At det kan være svært at holde styr på reglerne om jobplaner til revaliderer. Som

nævnt skal der foreligge en jobplan, når der gives et tilbud om revalidering. Dette gælder uanset om der er tale om forrevalidering eller målrettet revalidering - men der er supplerende krav til jobplanen ved målrettet revalidering, når der skal bevilges revalideringsydelse eller løntilskudsansættelse under revalideringen. Disse ydelser bevilges efter Lov om Aktiv Socialpolitik § 51, og i denne paragraf tales der om en "fastlagt jobplan" som betingelse for at give ydelserne. Hvis man vil skelne mellem "jobplan" og "fastlagt jobplan" kan det være en rettesnor for at sondre mellem den jobplan, der skal laves ved forrevalidering, og den jobplan, der skal foreligge ved målrettet revalidering.

Brug vores hjemmeside www.dukh.dk

På DUKHs hjemmeside kan du finde et væld af oplysninger, information og viden, når det gælder sagsbehandling på handicapområdet. Under punktet »Råd om Ret« kan du finde spørgsmål og svar om sagsbehandlingen på områder som:

- Sagsbehandling
- Klage
- Personlig hjælp
- Økonomi
- Beskæftigelse
- Bolig
- Hjælpe midler
- Undervisning
- Sundhed
- Transport
- Tvang

»Råd om ret« er et godt sted at starte, hvis man mangler svar på et helt konkret spørgsmål.

Hent artikler, præsentationer, hørings svar og meget mere

Hjemmesiden er også stedet, hvor du kan hente et væld af artikler, pjecer, rapporter samt de præsentationer, vi har givet i tidens løb. Her vil utvivlsomt være mange nyttige informationer at hente for dig, der har en interesse i sagsbehandling på handicapområdet.

På www.dukh.dk kan du også se, hvad der rører sig for tiden i DUKH. På vores aktivitetskalender er det muligt at se, hvilke foredrag og oplæg vi afholder i 2006. Du kan også på hjemmesiden kontakte os, hvis du ønsker, at vi skal give et oplæg i din kommune, forening eller forvaltning.

www.dukh.dk

Mød DUKH - brug os som oplægs- eller foredrags holder.

DUKH holder hvert kvartal en række oplæg og foredrag, hvor vi møder forældre, pårørende, borgere og professionelle inden for handicapområdet. Det er en vigtig del af vores arbejde at komme ud og formidle vores erfaringer om retssikkerhed og god sagsbehandling til borgere med handicap, deres pårørende, handicaporganisationer og socialrådgivere i det offentlige.

På www.dukh.dk kan du se, hvilke arrangementer vi afholder for tiden, og du kan forespørge på et oplæg eller foredrag. Herudover kan du kontakte informationsmedarbejder Thomas Christensen, e-mail: thomas.christensen@dukhdk.dk, tlf.: 76 31 15 24.

DUKHsen - nyhedsbrev udgivet af

DUKH
Banegårdspladsen 2, 2. sal
6000 Kolding
Tlf. 7630 1930

Redaktion og kontaktperson
Informationsmedarbejder Thomas Christensen
thomas.christensen@dukh.dk
Dr. tlf.: 76 31 15 24